

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4

Egész évre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyiltéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A petrozsényi főgimnázium.

Jóleső büszkeséggel írjuk vezető cikkünk élére ezt a címet.

Lapunk fennállásának idejére esik az a törekvés, amelyet Petrozsény értelmisége középiskolánk létesítése érdekében nemes buzgalommal, ügyszerelességgel és odaadó lelkesedéssel kifejtett.

Élénk érdeklődéssel kísértük ezen tanintézet fejlődésének minden fázisát és a létesítésére irányult munkából a helyi sajtó erejével kivettük részünket.

A „lenni vagy, nem lenni” kérdését sokszor töprengve, aggodva vitatták a hivatott tényezők, míg végre meglett, fennáll a kulturának diszes temploma s szolgálja azt a nagyfontosságú nemzeti missziót, melyre itt a határszéle államérdekből szükség van.

Most jelent meg főgimnáziumunk 1906--7. évi értesítője, amely világot vet középiskolánk alapotára s így időszerűnek tartjuk az abban foglalt tárgyilagosságot ismertetni — lapunk keretéhez mért kivonatban — átvenni.

A múlt tanévi Értesítő, midőn részletesen beszámolt a főgimnázium 1905—6. tanévi történetéről, ezen remény nyert abban kifejezést, hogy az állandó fenntartási államsegélyre nézve 1906. év május havában kötött szerződés most a jóváhagyás után közölhető lesz. Reméltük azt is, hogy a kilátásba helyezett nagyobb beruházási államsegéllyel a teljes főgimnázium elhelyezésére alkalmas épületkibővítést az 1907. évben legalább is megkezdhető lesz.

Mindebből semmi sem valósult meg! És mégis nem a lehangoltság, hanem a reményteljes

öröm érzetével számol be az igazgató a lefolyt rövid év eseményeiről.

Ugyanis, amit évek óta hiába kérelmeztünk, amit évek óta sürgetett a magas kormánytól tankerületünk érdemes főigazgatója, a helyett intézetünk teljes államosítását határozta el a vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Már azt hittük, nem érhetjük el ezen folyton szemeink előtt lebegő legfőbb óhajunkat és már bele nyugodtunk abba, hogy legalább az állandó, szerződésileg megállapított fenntartási államsegéllyel biztosíthatjuk nehéz küzdelmeket kiállott intézetünk fennállását, jövőjét, megszilárdulását, midőn váratlanul tankerületünk főigazgatója hivatalos átiratban közölte, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter azon cél elérésére, melynek érdekében a petrozsényi községi gimnázium számára fenntartási és beruházási államsegélyt helyezett annak idején kilátásba, — még fokozottabb mértékben alkalmasnak tartja a ezen intézetnek állami kezelésbe vételét.

Mivel Petrozsény nagyközség képviselőtestülete az állandó fenntartási államsegélyre nézve kötött szerződést jóváhagyta és ebben a főgimnázium céljaira évi 10,000 koronát szavazott meg, ezen évi összeget az államosítás esetére újra felajánlotta a felügyelőbizottság.

Továbbá felajánlotta, hogy az 1904-ik évben az alginázium céljaira emelt épületet tehermentesen átadja. Tehát ezzel az épület felemelésére felvett 30,000 kor. községi kölcsön törlesztését, évi 1470 koronát is a község fizeti.

A megszerkesztett és a községi képviselőtestület által novemberben jóváhagyott szerződési terve-

zet a tankerületi főigazgató útján a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez jóváhagyás végett feltesztetett a tárgyalásokról felvett jegyzőkönyvvel és külön emlékirattal együtt. Ebben kérelmezve lett, hogy az 1908-ik évi költségvetésbe már mint állami főgimnázium vétessék fel intézetünk. Ezen ügyben küldöttség is járt a miniszteriumban és reményünk van, hogy ezen kérésünk teljesíttetni is fog, mert a küldöttség biztató ígéretet nyert.

Ha tehát az 1907-ik évre az intézet anyagi ügyeinek teljes rendezése szerződésileg biztosított fenntartása államsegéllyel elmaradt is, a halasztás nem válik az intézet kárára, mert a későbbi államosítás előnyösebb az iskolára.

Az épületkérdés végleges megoldása az államosítás ügye miatt egy időre szintén függőben van. Mivel azonban az 1904-ik évben az alginázium részére emelt épületben a teljes nyolc osztályt még ideiglenesen sem lehetett legalább tűrhető módon elhelyezni, egyelőre ideiglenes megoldásról kellett gondoskodni. 1906. év szeptember 16-án a vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratával megkapta intézetünk a még 1904. évben kért 26,000 kor. beruházási segélyt, de ezen összeget a felszerelések gyarapítására és az épület környékének rendezésére körtük és arra is fordítottuk. Ebből 7000 korona volt szükséges az udvar kikövezésére, a torna és játéktér rendbe hozására, kavicsosására, kutyakiosztására, kerítésre az épület körül, 7000 kor. volt szükséges ezen ígért beruházási segély terhére 1904. évtől teljesített felszerelések és beruházások fedezetlen költségeinek kifizetésére és azonkívül 12,000 kor. értékű új fel-

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRCÁJA.

MESE.

I.

Volt valahol messze,
Volt egy szőke kis lány,
Mosolya derűs volt,
De az arca halvány.
Aranyárga haja
A vállára omlott,
Kacaja élizte
Szívemből a gondot.
Karsu őz dereka
Ölelésre termett,
Hányszor ábrándoztam
Vig nőtája mellett.
Buzavirág szeme
Magzavarta lelkem
Magam sem tudom hogy?
De bele szerettem
Némán — önfelédtem.

II.

Van valahol messze,
Van egy barna kis lány,
A kelő nap fénye
Ott ragyog az arcán.
Dus fekete haja
Tán a földig ér le,
Ragyogó két szeme
Égő csillag fénye.
Galambfehér lelke
A szelídség maga
Az én pogány lelkem
De megváltoztatta
A mikor megláttam
Rögtön rabja lettem,
Azt a másikat meg —
Ki szeretett engem,
Már el is feledtem.

Fadgyas Jenő.

A VIHAR.

Ki tudja, hogy hogyan támad?
Lehet, hogy egy nehéz bánat
Felszakadó bus hajtása:
A teremlés sóhajtása.

Rettenetes, hogyha szárnya
Végigsöpör száz határba;
Üvölt tombol, pusztít vadon,
Mint valami bős fűdalom.

Megrázza a bérce, völgyet,
Sziklát dönt le, szakgat tölgyet:
Hervad, pusztul útja mentén
Virág a fán, fű a mesgynén.

De ha könye már utat lel,
Magszelidül, — mint az ember:
Ha valami nagy bánatra
Magát szívből kisírhatja . . .

× Leánykérés fonográf útján. Egy amerikai lapban olvassuk az alábbi igen kedves történetet: Miss Idella Dotter, egy Los Angelesben lakó szép fiatal hölgy egy nap egy nagy postacsomagot kapott, anélkül azonban, hogy tudta volna kitől. Kibontotta és egy fonográfot talált benne. Kísérő csodálkozott az ajándék felett, főleg azért, mert nem tudta, hogy kitől jöhetett. Hirtelen azonban észébe jutott, hátha maga a fonográf tud magyarázatot adni. Beillesztette a mellékelt lemezt és a fonográf a szokásos első artikulálatlan hangok után ezeket harsogta ki:

„Kedves Idella! Engedd meg, hogy ezen a szokatlan uton mutassam be neked a mi jó barátunkat, egy kedves fiatal embert, Halsey Cabul Seth urat, Dániel szenátor unokaöcsét. Sirig hü barátnőd Maud.”
Rövid szünet következett, majd megint elkezdődött a berregés és azután ezek a szavak hallatszottak:

— Dotter kisasszony, nagyon szerencsésnek érzem magam, hogy kegyeddel megismerkedhettem.

Krakovás, utóbb szünet és az ismerkedés első fázisa be volt fejezve. A szép Idella ily módon megtudta, hogy az ő kedves Maud barátnője lepte meg a fonográfval és Dániel szenátor unokaöcsének bemutatásával és belement a tréfába. Vett egy másik fonográfot a hozzá való hengerekkel együtt és azt elküldte Maud-nak Washingtonba. Az azután a következő szavakat hallotta belőle:

— Édes Maud! Ha Halsey Cabell Seth ur legközelebb nálatok lesz, hallgassd meg vele a következőket: Igazán nagyon örülök, hogy megismerkedhettem önnel.

Az ismeretség tehát meg lett kötve és mi sem természetesebb, hogy a dolognak folytatása is lett. Most azonban már csak a hengerek vándoroltak Washingtonból Los Angelesbe és vissza. A fonográf pedig szépen lebonyolította a regény első fejezeit. A fiatal ember hangja és kedves szavai belopták magukat Idella kisasszony szívébe és éppen olyan kedvező eredményt értek el a Los Angelesből küldött hengerek Washingtonban, valamint a kölcsönösen küldött arcképek is. Nem sok idő múlva azután elérkeztek a regény utolsó fejezetéhez is. Egy szép napon újból henger érkezett Washingtonból. Idella kisasszony azonnal beillesztette és a fonográf megkezdte működését:

— Kr. r. r. . . . Idella kisasszony, nagyon boldog lennék, ha hozzám jönné feleségül.

Pár nap múlva Washingtonba volt a másik henger. A fiatal ur persze azonnal megindította a fonográfot és az először rekedten krakovgva és berregve, végre egy gyöngéd, leheltetzerű szöveget bógott ki:

— Yes . . .

szerezés lett megrendelve a szertárak és könyvtárak gyarapítására.

Ezen új beszerzések megfelelő elhelyezéséről is gondoskodni kellett.

Az 1906-ik év április-havában kért a község a legszükségesebb épületkibővítésére újabb 25,000 koronát és ezen összeg fel is vétetett az 1907-ik évi állami költségvetésbe, de legalább 125,000 kor. lett volna szükséges egy teljesen megfelelő kibővítésre. Ily körülmények közt, midőn az évi 32,000 korona fenntartási segélyen kívül az épületkibővítésre nagyobb beruházási államsegély volt szükséges, a miniszter „fokozatban mértékben alkalmasnak tartja az intézetnek állami kezelésbe vételét.”

De mivel rövid idő alatt nem remélhető, hogy az állam teljesen megfelelő épület felállításáról gondoskodik, ismét csak vissza kellett térni az ideiglenes kibővítéshez. E célból az ideiglenes épületbővítésre először kért és törvényhozásilag meg is szavazott 25,000 kor. beruházási államsegély kiutalványozását kértük és ezen összeget a vallás-és közoktatásügyi miniszter ki is utalványozta.

Ezen 25,000 koronából telát a felügyelő bizottság határozata értelmében a jelenlegi épület egyik szárnyához tovább-folytatásként 4 terem lesz építve, kettő a földszinten, kettő az emeleten. Így a teljes 8 osztályú főgimnázium szűkösén bár, de mégis el lesz helyezhető. Ha pedig az államosítással az intézeti épület az állam tulajdonába kerül, sem egy esetleges végleges épületkibővítésnek nem lesz akadálya, sem pedig nem lesz felesleges, ha talán az állam az épületet más célra fordítaná, például egyik terv szerint az itteni teljes állami elemi iskolát helyezné el benne. Ha már az állam később teljesen új épületet emelne sokkal helyesebb volna az intézet érdekeit tartva szem előtt, ha egy modern állami internátus helyiségeit rendeztetnék be, a mostani magánvállalkozás útján 1905. évben létesített internátus helyett, hol nagyobb számu, 40-nél több vidéki tanuló elhelyezésére nincs elegendő hely. Pedig az internátusra még csak ezután lesz igazán szükség, midőn a mind nagyobb számu tanuló ifjuság célszerű és olcsó elhelyezéséről, kellő felügyeletéről kell gondoskodni. Ha pedig az internátus megmaradna mostani helyén, az egész épületet ki kellene az államnak bérelni és a magánvállalkozás helyett házi kezelésbe venni, mert a mostani csekély 700 kor. segéllyel kellő módon nem felelhet meg rendeltetésének. Ezen ügyre még visszatérünk.

Vizsga.

A társulati elemi iskolák 20, 21, 22.-én tartották évről-évre vizsgáikat a legteljesebb sikerrel. A vulkáni iskola volt a sorozatban első. Láttuk itt azt a minden évben megújuló kedves jelenetet, mely az egész zsilvölgyben páratlan. Nevezetesen a vulkáni kaszinó évenként minden tanítási teremben megjutalmaz egy-egy olyan idegen ajku gyermeket, aki a magyar nyelvben a legnagyobb haladást tanúsította. Most is úgy történt. BlascHECK főmérnök, mind a kaszinó elnöke szép beszéd kíséretében adta át a jelölt gyermekeknek a 10 koronás aranyakat.

Ugy gondoljuk, nem kell kommentárt írni ehhez a becsületes kulturális munkához. — Különben a vulkáni iskolák tanítási eredménye a legnagyobb mértékben kielégítették úgy a szülőket, mint a tanításügy iránt érdeklődő közönséget. Aminek szóval is többször kifejezést adtak. Sőt felsőbb helyen is elismerték azt a munkát, amely a nevelésügy megjavítását célozza e folyton-folyvást fejlődő városkában. A kultuskormány Vass Imre társulati tanítót 50 korona jutalomban részesítette, kiváló tanító-működését elismerendő. Vass tanítónak sok szerencsét kívánunk a kitüntetéshez. Megérdemelte a legnagyobb mértékben. Meg kell említenünk végezetül azt, hogy ma már a vulkáni iskola is abban a fejlődésre képes állapotban van énektanítás tekintetében, amely nagy reményekre jogosít. A gyermekek többszölamu éne-

kek előadásával fejezték be az iskolai évet meglepve a közönséget biztos, hatásos éneklésükkel. Legyen ez elismerés a kiváló énektanítónak: Bakó Lajosnak.

Az aninószai iskolák vizsgája éppen olyan kiváló volt ez évben is, mint a múlt években. A beteg Kovács János helyett Rozehna Ida tanítónő adott sikert vizsgát, hat heti tanítás után. A kisasszony ügyes tanítónak látszik s csak elismerésünket fejezhetjük ki azért a szép munkáért, amelyet a vizsgán produkált, bemutatván a gyermekek biztos tudását. Márton tanító termében a szülők örömmel hallgatták az értelmes feleleteket Lévai Gábor társulati tanító pedig megmutatta, hogy nagy gyakorlattal és praktikus érzékeléssel rendelkező nevelő, akinek a gyermek nemcsak anyag, de egyszersmind a lelkehez nőtt apró ember, akivel foglalkozni nagy gyönyörűség. Előadott énekeiért maguk a kartársak gratuláltak neki, amit nagyon meg is érdemelt.

A petrozsényi társulati iskola vizsgája lámpionokkal és legyezőkkel feldíszített tanítási teremben folyt le nagyon sok szülő és érdeklődő jelenlétében. A vizsga egyes tárgyainak biztos tudását láttuk. A gyermekek a rettenetes hőségűtől kissé eltiukadván ugyan, okosan feleltek. Meglepett bennünket a harmadik osztály értelmes, hangsúlyos olvasása. Különösen meg kell említenünk azt az újítást, amit sehol se láttunk eddig, de ami ha beválik, korszakalkotó lesz a zsilvölgyi iskolák történelmében. A gyermekek ugyanis a vizsga keretében színházat játszottak. A kis parókás és bajszos művészek siránkozása valóban megható volt. Előadták a „Rákóczi betyár” című gyermekdarabot. Ugy hallottuk, hogy a kis színművet Rédl tanító írta. Gratulálunk a valóban nagy sikerhez. A gyermekek közül igen sokan szavaltak. Egyik oláh ruhába öltözve adta elő versben Petrozsény történetét, amit az iskola tanítója írt meg nagyon ügyesen. Másik gyermek egy falován ülve szavalt valami nagyon kedves költeményt. Valószínű, azt is a tanítója írta számára. Szóval a legteljesebb sikerrel számolhatunk be. A petrozsényi iskola illeten fejlődését látjuk és láthatja mindenki, aki a tanításügy iránt érdeklődik. Mindenesetre: előre. Láttunk aztán egy különféle skatulyákból, különösen gyufa-dobozokból készített slójd kiállítását. Erre azonban helyszüke miatt bővebben kinnem térhetünk.

Kívánunk úgy a tanítóknak, mint a gyermekeknek kellemes vakációt.

Az ipari munkaadók szervezkedése érdekében.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara a munkaadók és munkások közötti áldatlan harcot tekintve a munkaadók szervezkedését szükségesnek tartja s ezen célból álláspontját körvonalozta a következőkben:

Általánosan ismeretes, hogy iparunk fejlődésére, sőt nagyrészt fennmaradására is oly pusztító ároson ható munkáharek gyakran oly egyoldalú és túlzó követelésekkel lépnek fel és e követelések érdekében a maga nagyfokú és egyetemes szervezkedésében erősebb munkás tábor gyakran a szervezatlenségükben gyöngébb munkaadókkal szemben oly hatalmaskodó eljárást tanusít, annyira méltánytalanul jár el, hogy az ellen végre már a munkaadóknak erőteljesebben kell védekezniök.

A mely uton és módon a munkások e harcokban tapasztalható erőfölényüket elérték, ugyanugy kell a munkaadóknak is a szervezkedés erőgyesítő és erőket megszokozó eszközeihez fordulniök.

Az ipari munkaadóknak védekező szervezkedése ma már elodázhatatlan szükség, a munkaadók létérdeke. A kamara látva, hogy ez irányú szervezkedésre nemcsak nagy szükség, de iparosaink között már nagy hajlandóság is mutatkozik, tapasztalva, hogy számos irányban az érdekeltség saját kezdeményezéséből ily szervezkedések céljából mozgalmak indulnak, hogy e szervezkedések helyes irányban, lehetőleg egymással kapcsolatosan jöjjenek létre, elhatározta közgyűlésében e szervezkedési mozgalomnak a kamara egész kerületében irányító vezetését munkaprogrammjába veszi.

E szervezkedés általános alapelvei gyanánt alulírott napon tartott kamarai közgyűlésünk következő megállapodásokra jutott:

1. Az ipari munkaadóknak az egyoldalú és túlzó munkás követelésekkel szemben, a szervezatlenségükben kedvezőbb erőviszonyokkal föllépő munkások támadásai ellen védekezésül szervezkedése elodázhatatlan, szükséges.

2. A kamara hivatását teljesíti, ha e szervezkedési mozgalmat egész kerületében egységesen megindítja, helyes irányokban, egyöntetűen kifejlődésre vezeti.

3. E szervezkedés célja nem merev, harci természetű, nem a munkások letörésére, hanem a részükről jövő méltatlan és igaztalan támadások ellen a munkaadó-közösség együttes erejével védekezés; azonban egyáltalán nem kívánhatja a munkások méltányos kívánságainak és fejlődésüknek útját szegni. Sőt idő múltán, ha a munkás szervezkedések annak tagjaik által megtartását és megtartását úgy erkölcsileg, mint anyagiilag garantálják, biztosítják, a két fél szervezkedéseinek iparszakonként külön egy szervezet közös munka egyezménye által az ipari béke állandóbb, tartós biztosítása által mindkét fél érdekei békességesen kielégíthetők lehetnek.

4. A munkaadók megszervezkedésének módozataira nézve a kamara kívánatosnak találja, hogy:

a) a szervezkedés nagyobb városokban és a kisebb helyeknek megyei, vagy a sajátos viszonyok szerint megállapított területekben iparáganként külön létesüljön.

A külön szakok és területek szövetségei valamennyien egy magasabb kapcsolatban egyesüljenek erkölcsi erejük fokozása céljából; egyébként teljes önállóságban maradjanak.

b) a helyi és kerületi szervezkedéseket kívánatos, hogy az ipartestületek, mint a kamarának legjobb segítőitársai és a helyi viszonyoknak közvetlen ismerői, vegyék kezükbe és segítsék megvalósuláshoz.

5. A kamara, mint az egész kerület szervezkedésének irányítója gondoskodik arról, hogy e szervezkedések mindenütt a fenti alapelveknek megfelelően és egységes módon létesüljenek, hogy így a magasabb kapcsolat és az esetleges együttműködés lehetővé váljék.

6. A szervezkedés, addig míg maga az iparosság, a szükséges és szövetségnek vagyoni erőgyűjtésre, saját belátásából föl nem ismerné, az iparosokat a lehető legkevesebb költséggel térhelje, nehogy az a szervezkedésnek akadálya legyen.

A szervezkedés előzetes munkáit és csekély költségeit magukra vállalva az ipartestületek helyes irányban, hivatásukat töltönek be, az iparosságnak tennének hasznos szolgálatot.

Ez elvi megállapodások alapján fölhívja a kamara az ipartestületek tekintetes elnökségét, hogy:

a) a helyi iparosok között ezen szervezkedésnek eszméjét föl vetve, azt általános előértekezletén, majd külön iparáganként gyűléseken az érdekeltséggel meg tárgyalni és ez uton arról meggyőződni, hogy e szervezkedésre ottan kellő hajlandóság mutatkozik-e, szervezkedjenek:

b) az esetben, ha kellő hajlandóság mutatkoznék e munkaadó védő szövetségek megszervezésének ügyét kezébe venni és azt vezetni szíveskedjék.

A szervezkedés megindulása esetén minden tekintetben a szükséges tájékoztatást a kamara hivatala megadja, meg küldve a szervezkedési szabályzat-tervezetet is, melyből azonban csupán a főbb alapelvek egységesége érdekében szükségeseknek felvétele különösen kívánatos, egyébként a helyi, sajátos érdekek kielégítésére a szervezkedés teljesen szabadon törekedhet.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Eljegyzés.** Horgos Izidor a dési m. kir. pénzügyigazgatóság tisztviselője f. hó 27-én eljegyezte Petrozsényben Figuli Irén urleányt, lapunk kiadója és nyomda tulajdonos, Figuli Antal egyetlen kedves leányát. Szerencsét, boldogságot kívánunk a megkötendő szép frigvhez.

— **Köszönet nyilvánítás.** A petrozsényi gör. kel. nőegylet által f. é. június hó 23-án a gör. kel. templom feldíszítése javára rendezett nyári-táncmulatság alkalmával a következő tisztelt urak szívesek voltak felülfizetéssel szolgálni: Nemes Pál 21 kor. Graum Károly 4 kor. Crainic Miklós, Frösztér József 3-3 kor. Socol Miklós, Tomus György, Furca József sen., Oprea János, Selasan Péter, Baches Antal 2-2 kor. Stanca Ávrám, Stanea Sebestyén, Ratiu Traian, Jakob Péter, Perian György, Tekán János, Vancu Nikodin, Rupp Ferencz, Hunyadi Áron, Grossek Viktor, Marginean Mária, Phinegréf N., Dézsi Mihály, Todea Péter, Farkas János, Galics Antal, Anghel Johann 1-1 kor. Muntean Mihály 50 fill. Almásy Árpád, Makai József 40-40 fill. Stocia Augustin 20 fill. Bogdán Simon 10 fillér. A befolyt összeg 177 kor. 10 fillér, költségek 104 korona 40 fill. a tiszta jövedelem 72 kor. 70 fillér. Fogadják a fenti tisztelt jóakarók ezuton is a petrozsényi gör. kel. nőegylet köszönetét.

— **Vasbányák egyesülése.** Még a múlt esztendőben történt, hogy a Rimamurányi Vasmű Részvénytársaság megvásárolta a Kaláni Bánya- és Kohó Részvénytársaság részvényeit. A fuziót a vállalatok már teljesen keresztülvitték, úgy, hogy a kaláni bányavállalat már be is költözött a Rimamurányi nádor-utcai palotájába és így az utóbbi igazgatóságának közvetlen intézkedése alá került. Szó van róla, hogy a kaláni bányát kibővítik és az üzemet teljesen modern alapokra fektetik. A munkálatok végrehajtását a jövő évre tervezik.

— **Tenyészallat-díjazás.** A hunyadvármegyei gazdasági egyesület Hátszegen folyó hó 17-én tenyészallatkiállítást rendezett, amely úgy a nagy felhajtás, mint a tenyészallatok kiváló minősége miatt igen sikerült. A díjazásnál jelen voltak Vársárhelyi J. m. kir. állattenyésztési felügyelő, dr. Ajtay Aladár orsz. képviselő, Muzsnyai Béla hátszegi polgármester, Bernád Béla főszolgabíró, Herczegh Győző földbirtokos és Antal Zsigmond járási állatorvos. Díjakat a következő gazdák kaptak: Úszókért: I. díjat Szabó Petru 50 kor., II. díjat Kopil György 40 kor., III. díjat Szelezsán Onczer 30 korona, IV. díjat Doboj János 20 kor., V. díjat 10—10 koronát 18-an kaptak. — Borjas teheneikért I. díjat Horváth Aladár hátszegi lakos 50 kor., II. díjat Zajzon Ferenc 40 kor., III. díjat Márás György 30 kor., IV. díjat Popeszk Márk 20 kor., V. díjat 10—10 koronát 21 kiállító nyert el saját tenyésztésű állataik jutalmazásául. A Zsilvölgyből egyetlen tenyészallat se volt kiállítva, ami azt a szomorú tényt igazolja, hogy nálunk az állattenyésztés nagyon alacsony fokon áll. Pedig a talaj és éghajlat nagyon alkalmas volna ezen hasznos közgazdasági ág üzésére. De mit használ, ha őslakosainkban nincs meg a hajlam a saját érdekük felismerésére s akik közvéltlenül hivatva volnának részint példaadással, részint buzdítással a nép javát előmozdítani, azok közönyösen nézik, hogy a különben rátermett őslakosainkban rejlő nemzetgazdasági erő és érték kihasználatlanul tengődik.

— **A vasúti forgalom** Piski és Petrozsény között oly nagy, hogy annak lebonyolítása érdekében a kettős sínpár lerakásának szükségessége már eddig is érezhető volt. Mint értesültünk Dévától Piskiig s innen Hátszegig már legközelebb megkezdik a második vágány építését.

— **Elgázolás.** A román pünköszt első napján Vulkánban a Lobstein-vendéglő előtt nagy néptömeg állt. Egyik-másik alaposan beszélt az ünnepelők közül s nem is gondolt arra, hogy a jövő-menő kocsi kárt tehetne az emberben. Gyermekével együtt az út közepén beszélgetett Stória János is, amikor a Löwy Herman kocsija teljes sebességgel hajtott arra. A gyermeket a lovak a kocsi alá dobták, ki súlyos sebével ápolás alatt van. A sebesülés nem életveszélyes.

— **Öngyilkosság.** Hercsik József vulkáni vállalkozó egyik munkása, egy harminchat éves, erőteljes fiatal ember a napokban a Farkaspatakhöz vezető út mellett felakasztotta magát. Szinte hihetetlen, hogy egy ilyen vastagságú fa megbirta a jól megtermett munkást. Mellette találtak egy fél kenyert és egy fél liter pálinkát. Úgy látszik, hogy előbb jól bepálinkázott szegény, hogy nehogy szomjasan menjen a másvilágra. Ime az alkohollal ismét áldozata van.

— **Tánciskola.** Sára Miklós jónévű tanítónak hatheti kurzust nyitott a vulkáni intelligencia gyermekeinek, a modern táncok elsajátíthatása céljából. A tanulási anyira előre haladt, hogy szombaton, 29-én már megtartják a próbát is.

— **Tüzeset.** Folyó hó 26-án virradóra, hajnali fél 3 órakor tüzi lármá riasztotta fel a petrozsényi főutca lakóit. Klein Herich bérházában, Hammer Abraham bázárüzletében támadt a tűz, melyet a szomszédok eloltottak, mielőtt a gyúlékony áruk lángra gyúltak volna. A kár 50—60 korona s a „Duna” biztosító társulatnál van biztosítva. A tűzkeletkezése okának kipuhatólása véget nyomban megejtett helyszíni vizsgálat adatai szerint nagyon valószínű, hogy szándékos gyújtás esete forog fenn, amennyiben valaki a lezárt vas rolló alsó nyílása alatt petróleumot öntött be s azt kívülről meggyújtotta. Véletlenül egy üres láda volt az ajtónál s ez akadályozta, hogy a petróleum nem folyt tovább s a felhalmozott gyúlékony árukat nem érte a tűz. A tettes kinyomozása iránt foly a puhatólás.

— **Egyesület alakulás.** A vulkáni ifjusági egyesület Blascheck Aladár bányafőmérnök hathatós támogatása mellett a napokban véglegesen meg fog alakulni. Eddig egyszáznegyven beiratkozott tagja lenne az egyesületnek a szám azonban még emelkedni fog s erős a vezetők reménye, hogy a tagok száma jóval felül fogja mulni a kétszázat. Mint érdekes jelenséget

említjük meg, hogy a vulkáni intelligencia minden tagja belépett a pártoló tagok sorába.

— **A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia igazgatósága** az 1907—1908. tanévben betöltendő 5 állami alapítványi ösztöndíjas (ingyenes) helyre pályázatot hirdet. Ezek a helyek az akadémia belépő 1-ső éves hallgatóknak vannak első sorban fentartva és azokat az alapítvány értelmében kizárólag csak az erdélyrészi megyékben született, iskolai tanulmányaikat jó sikerrel végzett, vagyontalan ifjak nyerhetik el. Az ösztöndíj áll: teljes élelmi ellátásból és lakásból az akadémiai konviktusban fűtéssel és világítással, ágyneműkkel és ezek mosatásával és betegség esetén ingyenes gyógykezelésből. A bélyegmentes folyamodványhoz melléklendő: 1. Iskolai bizonyítvány legalább 8 gymnasiumi, 8 reáliskolai osztály érettségivel történt bevezetéséről, vagy a kereskedelmi iskola (akadémia) végbizonyítványa „jeles” érettségivel. 2. Keresztelő levél a születési hely igazolására. 3. Szegénységi bizonyítvány (melyet a főszolgabíró, illetőleg a városban a rendőrkapitány láttaoz). Melyben felsorolandó: folyamodó neve, szüleinek állása, foglalkozása, ellátatlan testvéreinek száma, szüleinek száma, szüleinek vagy esetleg folyamodónak vagyoni állapota, vagy jövedelme, az adóösszeg melyet a szülők vagy esetleg a folyamodó fizet. 4. Orvosi bizonyítvány az egészséges, ép testalkat és a hiuló ellen való védőtás igazolására. Szülői vagy gyámi nyilatkozat arról, hogy a folyamodó részére a szükséges és az első évben körülbelül 127 koronára menő összes díjakat lefizetik és a folyamodó egyéb szükségleteiről (tanesszközökről, ruházatról, szükség esetén túzólt zubbonyról) kellőleg gondoskodnak. A folyamodványban felsorolandók még: a folyamodó illetőségi helye, szüleinek állása, tartózkodási helye, testvéreinek száma és kora, továbbá hogy árva-e vagy nem. A folyamodványokat a földmívelésügyi m. kir. Miniszter Üröz címeze, f. év július hó 15-ig, a m. kir. gazdasági akadémia igazgatóságához — Kolozsvár — kell benyújtani. Az akadémia felveendő hallgatók beiratkozási ideje október 1-től 8-ig tart. Az akadémiai „Értesítő” megküldi az igazgatóság.

— **A baromfi-tenyésztés tavaszi teendője.** A baromfi-tenyésztőnek most legtöbb gondot a csirkék kikeltése és felnevelése okoz. A mostani munkától függ a tenyésztés sikere és haszna. Ezen időben van a tenyésztőnek legnagyobb szüksége tanácsra és kipróbált oktatóra, lájékozatlóra és vezetőre. A baromfi-tenyésztés összes ágaival és összes teendőivel szakszerűen csakis egy munka foglalkozik és ez Parthay Géza: Gyakorlati baromfi-tenyésztés című könyve, mely gazdagon illusztrálva, megbízható tancsot ad a tenyésztőnek minden szakbeli szükségletére. A szövegben levő könyv ára 3 korona s az összeg beküldése mellett megrendelhető a Szárnyasaink című baromfi-tenyésztési szaklap kiadóhivatalában Budapesten, Rottenbiller-utca 30. sz.

— **Emberévi kínaiak.** A Kínában dühöngő éhínség egyes vidékeken arra ragadtatta el az éhségtől agyongyötört embereket, hogy embertársaikat itik agyon és megeszik őket. Ezekről a hajmeresztő dolgokról kínai újságok riáltják le a leplet és egyenesen a kormányt teszik felelőssé a borzalomért, mert a rendszabályokat nem foganatosítják kellő szigorúsággal, másrészt pedig — ami a legnagyobb baj — nem gondoskodik arról, hogy az inségben levő vidékekre kellő mennyiségű rizs szállíttassék. Hogy kínai egyes vidékein a kannibalizmus dühöng, az különben a tonkini francia hivatalnokok előtt régen tudott dolog volt. Kiszabadított foglyok, akiket kínai bandák körmei közül szabadítottak ki a franciák, egészen őszintén bevallották, hogy fajbelicik okvetlen lemészárolták és megették volna őket. Azt is mondták ezek az emberek, hogy különösen az asszonyokat és gyermekeket fenyegette az a veszedelem, hogy felfalják őket, mert ezeknek a husa állítólag élvezhetőbb. Az emberhúst disznó- és tyukhússal szokták keverni és úgy eszik meg. Az egyik kiszabadított kínai asszony rettenetes jelenetet mesélt el a kínai kannibálokról. Egy fogoly asszonytársának melléről ragadta el az egyik férfi csecsemőjét és azt lábainál meghajtva, fejét egy fatörzsön szétronsolta. Amikor az anya a borzalmas tett láttára gyermeke segítségére sietett, a teljesen elállatiasodott emberek őt is agyonverték és aztán gyermekeivel együtt megették. Egy francia tiszt beszéli, hogy a kínai rablók a hatalmukba került katonákat megölték és májukat megették. Ez az iszonyatos szokás annyira elterjedt már, hogy még a francia katonák között szorgalmat kínaikat is csak nagynehezen tudták visszatartani attól, hogy meg ne egyék a harcstéren elesett katonák máját. Dacára azonban minden elővigyázatnak, mégis előfordult, hogy az őrjáratok a tábor szélén emberi ko-

ponyákat és esontokat találtak, amelyekről a hus, teljesen le volt rágya. Végre is kénytelenek voltak minden eleset katonához egy európai őrszemet állítani, nehogy a kínaiak ellopják a holttestet és aztán meg-egyék.

Egy kivándorolt levele.)

Tisztelt szerkesztő ur!

Igen sokan fordultak hozzám levélben jó ismerőseim, barátaim s volt túzólt kollegáim, hogy lennék oly jó, irnék néhány sort az itteni viszonyokról s helyzetemről. Minthogy fizikai lehetetlenség részemről mindenkinek külön-külön válaszolni, elhatároztam, hogy kedves lapjában fogom a választ megadni levélalakjában. Remélem, hogy Szerkesztő ur lesz oly kegyes és közli soraimat.

Nem is tudom mivel kezdjem, vagy mit írjak, mire válaszoljak, mert az érzelmek ezre szálja meg a szívét, mikor haza gondol, mikor ismerősei, barátai, szeretetteli körében képzeli magát az önkéntes száműzött. Könnyű jó szemébe, szíve meglágyul s az ajak szólni kezd. Beszél s szavát nem hallja senki; sir s nincs, aki felszárítaná a könnyeket, megvigasztalná a hontalant.

De hagyjuk ezt s térjünk át a tárgyra. Milyen itt az élet? kérdezték mások.

Kedves honfitársaim! A kijövetelt nem ajánlom mindenkinek, legfeljebb bizonyos körülmények között. S miért nem ajánlom? Azért, mert Amerika már nem az, ami volt régen, a munka nehez az ember tönkre megy. Ne ábitson benneteket a mindenható dollár édes hangu csengése, mely annyi hazánkfíat esalt ki s tett tönkre. A pénzzsomy, a meggazdagodási vágy teszi nyugtalanná a magyar szívet s ez képes arra, hogy elhagyja a honi rögöt, melyhez minden szent nevet, egy ezred év csatolt.

Igaz, hogy itt kap a munkás nehéz munka után napi 2 dollár 25—30 cent bért, ami otthoni pénzben 11 korona, de azt is meg kell gondolni, hogy ezen pénzben mennyit kell fizetni. Amiért otthon két koronát fizetek, azért itt egy dollárt, sőt többet is s ez hazai pénzben 4 korona 92 fillér.

A munka nehéz, mert a magyart itt többnyire csak bányákban, vasgyárakban s egyéb nehéz munkáknál alkalmazzzák. Ismerék embereket, kik mikor kijöttek, feltűntek daliás alakjukkal s most tessék megnézni — összetöröttek, betegek, véznák.

Nekem is sokat kellett nélkülözöm, szenvednem, míg végre egy kis üzletet nyitottam St. Paulban (Minnesota állam). Most hála a jóságos Istennek, ki sohasem hagyott el, jól érzem magam s kipihenhetem a szenvedéseim s takaríthatok is egy keveset családomnak.

Ezeket akartam megírni. Ha mégis valaki megragadja a vándorbotot s elhagyja honát, hogy jobb honra leljen, azt kérem gondolja meg jól, hogy mit tesz s ha van néhány száz forintja, melyet kockára tehet, tegye, de nem hiszem, hogy szenvedés nélkül célt ér. Sokan csalódtak s még sok ezren fognak csalódni, kik légváratok építettek képeztetőkben, kik rózsaszínű ábrán át nézték Amerikát. Amerika a kivándorló magyarság nagy temetője, hol már ezren és ezren nyugosznak jeltelen sírok alatt, kik lédércfőny után futottak.

Inkább otthon nyomorogni és szegényesen élni, mint itt egy kissé jobb módban!

Isten áldása legyen hazámon, melynek porai alatt kívánok egyszer nyugodni, mert kivüle nincs számomra hely! Minden jót kívánva ismerőseimnek, barátainak, akiknek ezton választoltam, szerkesztő urat üdvözölve.

St.-Paul, Minn. 1907. V/4.

Tisztelettel
Durabos Vince,
volt szigetvári lakos.

*) A „Délomogy” lapból vettük át a entli levelet.

Felelős szerkesztő: Zádory Károly.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Bérbeadó pincehelyiség.

Folyó év, június 1-től kezdőleg két nagy pincehelyiség olcson haszonbérbe adható az evang. papi lakban, Petrozsény templom-utca.

Az ág. hitv. ev. presbyterium.

Egy jó házból való fiu **tanoncul** felvétetik Grausam József mészáros és hentes üzletében Lupényben. Aki magyar, német és román nyelvet bírja, előnybe részesül.

Mosó- és vegytisztító intézet.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke nagyérdemű közönségének becses tudomására hozni, hogy Petrozsényben a Malea utcában fennálló

mosó- és vegytisztító intézetemet

a legmodernebb segédesszközökkel felszerelve, szakavatott munkaerő alkalmazásával a legmesszebbmenő igények kielégítésére berendeztem s elvállalok felelőség mellett mindennemű **szövet, selyem** s egyéb **ruhatisztítást, vasalást, fehérnemű mosást** és **vasalást**.

Legfőbb törekvésem a tisztelettel kért pártolást minden tekintetben kiérdemelni.

Tisztelettel
Kohn Sámuel.

Egy 3 kerekű jó karban levő **gyermek kocsí** potom áron

ELADÓ

Tudakozhatni a kiadóhivatalban.

„ADLER” írógép azonnali teljes látható irással.

Az eddigi összes írógépeket fölülmuló **„ADLER”** írógépek eladását **Hunyadmegye** részére, kizárólagosan **GRUBER R.** képviseli, kinek üzleti irodájában a **mintagép** megtekinthető.

Ára 550.—K. gyári ár!

≡ Bérmentve szállítva. ≡

Nagyon kényelmes fizetési feltételekkel.

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta fennálló **papirkereskedésemet** ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégitem. **Tanszerek, rajz- és íróesszközök** nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb. kereskedésemben jutányos árbán kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultura tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdát** állítottam, majd hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével szolgáljam a hazafias törekvést. A kezdet nehézségeivel küzdve anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmesszebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek kielégítését szem előtt tartva **könyvkötészetet** rendeztem be s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Tisztelettel:
FIGULI ANTAL.

EREDETI PILSENI ŐSFORRÁS.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a világhírű **Pilseni Polgári Serfőzde** képviseletét Hunyadvármegye területére átvettem és az **„Eredeti Pilseni ősforrás”** állandóan raktáron tartom.

Eredeti Pilseni ősforrást hordokban kimér:

PETROZSÉNYBEN: Bózsa József vasuti vendéglője, Petrozsényi
Casinó, Wagner nagy szállóda.
SZURDUKBAN: Kálló Jenő „Tulipán” mulató.

VULKÁNBAN: Vulkáni Casinó.
LUPÉNYBEN: Dima János központi vendéglője.
PUJON: Puji Casinó.

Eredeti Pilseni ősforrást palackban árusít:

PETROZSÉNYBEN: Petrozsényi Casinó, Bózsa József vasuti vendéglője, Fehér Ignác, Grausam Károly, özv. Grün Mórné, Ridwal Joachim, Weinberger Bernát.
SZURDUKBAN: Kálló Jenő „Tulipán” mulatója.

VULKÁNBAN: Hermann Izidor, özv. Krausz Péterné, Löwy Hermann, özv. Prokopp Sebestyenné, Szuchy Adolf.
LUPÉNYBEN: Seidenfeld Mór.
PUJON: Abrahám Izidor, Fábián Bertalan, Kohn Mór.

★ A pilseni sör akkor valódi ha a palackok pilseni sör címkével és a dugók oldalt „Eredeti Pilseni Ősforrás” égetéssel vannak ellátva. ★

Tisztelettel

Váradí Vilmos

Pilseni, Kőbányai és Vidéki sörfőzdék petrozsényi főraktáranak tulajdonosa.